

Sygn. akt II Ca 1160/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Ścioch-Kozak

Sędzia Sądu Okręgowego Joanna Misztal-Konecka

Protokolant Wioleta Siadak

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę kwoty 29232,58 zł z odsetkami ustawowymi:

a) od kwoty 15730,28 zł od dnia 5 października 2010 roku do dnia zapłaty oraz

b) od kwoty 13502,30 zł od dnia 11 września 2010 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 25 sierpnia 2017 roku, w sprawie (...)

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że oddała powództwo w całości;

2) w punkcie II w ten sposób, że zasądza od D. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 2417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

3) w punkcie III w ten sposób, że przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną część opłaty od pozwu w kwocie 1062 zł (tysiąc sześćdziesiąt dwa złote);

II. zasądza od D. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 3262 zł (trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt dwa złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Anna Ścioch-Kozak Dariusz Iskra Joanna Misztal-Konecka

Sygn. akt II Ca 1160/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 23 czerwca 2014 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej w dniu 8 lipca 2014 roku, powód – D. P. wniósł o zasądzenie od pozwanego – (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S.:

- a) kwoty 15730,28 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 5 października 2010 roku do dnia zapłaty,
 - b) kwoty 13502,30 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 września 2010 roku do dnia zapłaty oraz
- o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych (k. 2-10).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jako kredytobiorca posiadał zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu wraz z odsetkami oraz innymi roszczeniami kredytodawcy wynikającymi z zawartych umów kredytu w postaci ubezpieczenia HESTIA „utrata pracy lub NW”. Przedmiotem umowy ubezpieczenia była ochrona powoda w sytuacji zaistnienia nieszczęśliwego wypadku oraz utraty przez niego pracy w okresie objętym ochroną ubezpieczeniową.

Powód podniósł, że w maju 2009 roku, w związku z jego chorobą, pracodawca rozwiązał z nim stosunek pracy bez wypowiedzenia bez winy pracownika na podstawie art. 53 k.p. Powodowi zostało przyznane świadczenie rentowe w kwocie 1160,81 zł, którego wysokość nie pozwalała na wywiązywanie się z obowiązków kredytowych. Pozwany odmówił przyjęcia odpowiedzialności za szkodę, wskazując, że zawarta umowa ubezpieczenia nie obejmuje przypadków rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy bez wypowiedzenia bez winy pracownika.

Z uwagi na niespłacanie przez powoda kredytów, kredytodawca zwrócił się do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a w dniu wniesienia pozwu było prowadzone przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne. Na dochodzone pozwem należności składają się kwoty egzekwowane przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie Michała Walewskiego w sprawach Km 3963/11 oraz Km 3964/11.

*

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 sierpnia 2015 roku pozwany – (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S., reprezentowany przez pełnomocnika, nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych (k. 88-91).

*

Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej:

I. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz D. P. kwotę 29232,58 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 15730,28 zł od dnia 5 października 2010 roku do dnia zapłaty i od kwoty 13502,30 zł od dnia 11 września 2010 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz D. P. kwotę 2817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazał pobrać od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej kwotę 1062 zł tytułem części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód został zwolniony (k. 357-357v).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 15 września 2008 roku powód zawarł z (...) Bank Spółką Akcyjną członkiem grupy F. z siedzibą w L. umowę kredytu gotówkowego nr (...) - (...) na kwotę 19848 zł. Zgodnie z § 1 ust. 7 umowy, przez cały okres kredytowania kredytodawca miał pobierać od kredytobiorcy składkę na ubezpieczenie HESTIA „utrata pracy lub NW”, stanowiące zabezpieczenie spłaty kredytu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 21 stycznia 2009 roku powód zawarł z (...) Bank Spółką Akcyjną członkiem grupy F. z siedzibą w L. umowę kredytu gotówkowego nr (...) - (...) na kwotę 15324 zł. Zgodnie z § 1 ustęp 7 umowy, przez cały okres kredytowania kredytodawca miał pobierać od kredytobiorcy składkę na ubezpieczenie HESTIA „utrata pracy lub NW” stanowiące zabezpieczenie spłaty kredytu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dacie zawierania umów kredytowych powód nie świadczył pracy, przebywał na zwolnieniu lekarskim, a następnie świadczeniu rehabilitacyjnym w związku z przebyłym udarem mózgu. Powód informował pracowników banku o swoim stanie zdrowia, był zapewniany, że nie będzie problemów z udzieleniem kredytu, gdyż jego spłata będzie zabezpieczona ubezpieczeniem na wypadek utraty pracy. Powód nie był informowany o wyłączeniach w zakresie ubezpieczenia, nie został przed podpisaniem umowy zapoznany z ogólnymi warunkami umowy, w dacie podpisywania umów nie podpisał deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy. Powód spłacał raty kredytu wraz ze składką na ubezpieczenie. W banku, z którym powód zawarł umowy kredytowe, miał prowadzony rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy. Środki pochodzące z wynagrodzenia za pracę i z nim związane wpływały na rachunek powoda w tym banku.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 12 maja 2009 roku pracodawca powoda rozwiązał z nim stosunek pracy na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b) k.p. (rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z powodu niezdolności do pracy wskutek choroby trwającej dłużej niż łączny okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku oraz pobierania świadczenia rehabilitacyjnego przez pierwsze 3 miesiące, gdy pracownik był zatrudniony u danego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy lub jeżeli niezdolność do pracy została spowodowana wypadkiem przy pracy albo chorobą zawodową).

Sąd Rejonowy ustalił, że decyzją z dnia 8 kwietnia 2010 roku powód otrzymał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 19 sierpnia 2010 roku powód zgłosił pozwanemu szkodę. Przy zgłoszeniu szkody powód podpisał deklarację przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 4 października 2010 roku pozwany odmówił wypłaty świadczenia z umowy (...), zaś w dniu 10 września 2010 roku odmówił wypłaty świadczenia z umowy (...). Oświadczeniem z dnia 11 kwietnia 2011 roku Bank wypowiedział powodowi umowę kredytu (...), zaś oświadczeniem z dnia 14 kwietnia 2011 roku umowę (...). Bank wszczął przeciwko powodowi egzekucję. Z tytułu roszczeń z umowy (...) Bank domaga się należności głównej w kwocie 15730,28 zł, zaś z umowy (...) kwoty 13502,30 zł.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, oraz przedstawił stanowisko w zakresie oceny tych dowodów.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 805 § 1 k.c., art. 807 § 1 k.c., art. 817 § 1 i 2 k.c., art. 384 § 1 k.c., art. 385 k.c., art. 385¹ § 1, 2, 3 i 4 k.c.,

Sąd Rejonowy wskazał, że w dacie zawierania umów kredytowych powód nie został zapoznany z ogólnymi warunkami ubezpieczenia, a wiązały go postanowienia dotyczące umowy ubezpieczenia zawarte w umowie kredytowej. W ocenie Sądu Rejonowego pozwany „nie udźwignął ciężaru udowodnienia”, że powód został zapoznany z ogólnymi warunkami ubezpieczenia. Do odpowiedzi na pozew pozwany złożył jedynie kopię deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia, mającej stanowić załącznik do umowy nr (...). Nie przedstawił jednak dokumentów, z których wynikałoby, kiedy powód podpisał deklarację, nie przedstawił dokumentu obejmującego tekst ogólnych warunków ubezpieczenia oraz jakichkolwiek dokumentów dotyczących drugiej umowy.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany, działając za pomocą pracowników banku, nie zapewnił rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Pracownicy banku nie posiadali dostatecznej wiedzy odnośnie okoliczności, które wyłączały odpowiedzialność ubezpieczyciela, nie potrafili wskazać różnic pomiędzy poszczególnymi sposobami rozwiązania stosunku pracy i tym samym nie byli w stanie udzielić rzetelnych informacji powodowi.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 108 k.p.c., art. 98 k.p.c. oraz § 2 ust 1 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

*

Od wyroku z dnia 25 sierpnia 2017 roku apelację wniósł pozwany – (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S., reprezentowany przez pełnomocnika, wskazując, że zaskarża wyrok w całości.

Pozwany zarzucił:

„I. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

a) art. 207 § 6 Kpc przez jego zastosowanie i pominięcie dowodów z dokumentów w postaci deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo nieszczęśliwych wypadków, stanowiących załącznik do umowy kredytowej nr (...),

b) art. 233 § 1 Kpc w zw. z art. 245 i art. 308 Kpc, polegającą na dowolnej ocenie materiału dowodowego z całkowitym pominięciem wniosków płynących z załączonych do akt sprawy niniejszej deklaracji przystąpienia przez powoda do ubezpieczenia utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków, stanowiących załączniki do umów kredytowych nr (...), z których to jednoznacznie wynika, że powód zapoznał się z przedmiotowym OWU w dacie zawierania umów kredytowych, które to dowody winny być ocenione przez Sąd jako dokumenty prywatne, zgodnie z art. 245 Kpc lub też inne środki dowodowe, zgodnie z art. 308 § 1 Kpc.

c) art. 233 § 1 Kpc w zw. z art. 227 i art. 245 a także 308 Kpc poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań świadków, dokumentów prywatnych lub też kserokopii dokumentów prywatnych, sprowadzającej się do przyjęcia, że:

- powód przed podpisaniem umowy ubezpieczenia nie został poinformowany o wyłączeniach w zakresie ubezpieczenia i był zapewniany, że nie będzie miał problemów z udzielaniem kredytu, gdyż jego spłata będzie zabezpieczona ubezpieczeniem na wypadek utraty pracy

- powód nie został zapoznany z ogólnymi warunkami ubezpieczenia, podczas gdy z materiału dowodowego, zwłaszcza podpisanych przez powoda deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo nieszczęśliwych wypadków jednoznacznie wynika, iż powód zapoznał się z ogólnymi warunkami ubezpieczenia,

- powód w dacie podpisywania umów ubezpieczenia nie podpisał deklaracji przystąpienia do utraty pracy, co miało nastąpić dopiero na etapie zgłaszania przez niego szkody,

- działania pracowników banku (...) S.A. w osobach K. G., E. U., M. M. (2) i J. P. były działaniami sprzecznymi z dobrymi obyczajami albowiem osoby te nie udzieliły powodowi wyczerpujących informacji odnośnie ograniczeń odpowiedzialności pozwanej w zw. z zawieranymi umowami kredytowymi.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc poprzez przyjęcie, że to na stronie pozwanej ciążył ciężar wykazania, że powód został zapoznany z ogólnymi warunkami ubezpieczenia w trakcie zawierania umowy ubezpieczenia, podczas gdy to powód zarówno w treści pozwu jak też i dalszych pismach procesowych powoływał się na niedoręczenie mu ogólnych warunków ubezpieczenia i wobec kwestionowania przez pozwaną tego faktu to na nim spoczywał ciężar jego udowodnienia”.

Pozwany wniósł o:

„1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za I i II instancję,

ewentualnie na podstawie art. 386 § 4 kpc wniósł: o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania pozostawiając sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję” (k. 376-379).

÷

W odpowiedzi na apelację D. P., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 386-389).

÷

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanego popierał apelację i wniósł o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 399v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna w całym zakresie zaskarżenia, chociaż nie wszystkie zawarte w niej zarzuty i wnioski są trafne.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd Okręgowy tylko częściowo podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego co do faktu zawarcia przez powoda z (...) Bank Spółką Akcyjną umów w dniach 15 września 2008 roku i 21 stycznia 2009 roku oraz co do treści tych umów, przedstawione na stronach 1 i 2 uzasadnienia wyroku. Ustalenia te należy uzupełnić jednak o uwagę, że pomimo oznaczenia tych umów, jako umów o kredyt gotówkowy, umowy te są w rzeczywistości umowami pożyczek pieniężnych udzielonych przez Bank, a nie umowami kredytu w znaczeniu ścisłym. W umowach nie został określony cel, który miał być sfinansowany przez Bank w wykonaniu umowy, co oznacza, że powód, jako pożyczkobiorca, mógł przeznaczyć pożyczone pieniądze na dowolny cel.

Prawidłowe są ustalenia Sądu Rejonowego co do tego, że w czasie zawierania obu umów pożyczek powód przebywał na zwolnieniu lekarskim, a następnie otrzymywał świadczenie rehabilitacyjne w związku z przebyłym udarem mózgu.

Prawidłowe są ustalenia Sądu Rejonowego, że powód płacił raty kredytu razem ze składką na ubezpieczenie, a Bank, z którym powód zawarł umowy pożyczki, prowadził rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy powoda, na który wpływały środki pochodzące z wynagrodzenia za pracę powoda i inne związane z wynagrodzeniem za pracę.

Prawidłowe są ustalenia Sądu Rejonowego co do daty i przyczyn rozwiązania z powodem umowy o pracę przez pracodawcę, co do daty wydania decyzji przyznającej rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, co do faktu i daty zgłoszenia szkody ubezpieczycielowi, co do dat i sposobu załatwienia wniosków powoda przez ubezpieczyciela, a także co do faktu i dat wypowiedzenia umów pożyczek przez Bank, co do wszczęcia egzekucji przeciwko powodowi i wysokości egzekwowanych przez Bank roszczeń.

Prawidłowe jest także ustalenie Sądu Rejonowego co do daty złożenia przez powoda wniosku o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej.

Nie są natomiast prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego co do tego, że:

- 1) powód „nie został zapoznany” z ogólnymi warunkami umowy,
- 2) „w dacie” podpisania umów nie podpisał deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy,
- 3) przy zgłoszeniu szkody podpisał deklaracje przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy.

Przy dokonywaniu powyższych ustaleń doszło do naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c., art. 245 k.c. oraz art. 207 § 6 k.p.c., co skutkowało nieprawidłowymi ustaleniami we wskazanym wyżej zakresie.

Przed szczegółowym omówieniem dlaczego Sąd Rejonowy dokonał nieprawidłowej oceny części materiału dowodowego, a w konsekwencji częściowo nieprawidłowych ustaleń faktycznych, należy jednak wskazać, że w rozpoznawanej sprawie okoliczność, czy powodowi, jako pożyczkobiorcy, doręczone zostały przed zawarciem każdej z umów pożyczki ogólne warunki umowy ubezpieczenia, czy też nie, nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Okolicznościami udowodnionymi w rozpoznawanej sprawie są fakty podpisania przez D. P.:

- a) dokumentu zatytułowanego „Deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków”, związanego z umową numer (...) z dnia 15 września 2008 roku, niezależnie od tego, kiedy dokument ten został podpisany, oraz
- b) dokumentu zatytułowanego „Deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków”, związanego z umową numer (...) z dnia 27 stycznia 2009 roku, również niezależnie od tego, kiedy dokument ten został podpisany.

Powód, chociaż początkowo zaprzeczał (k. 152) prawdziwości kopii drugiego ze wskazanych dokumentów, złożonej przez pozwanego (k. 101), i znajdującego się na niej podpisu powoda, to jednak ostatecznie nie udowodnił, że wskazane wyżej dwa dokumenty nie są przez niego podpisane. Przy piśmie procesowym z dnia 10 czerwca 2016 roku pozwany przedstawił oryginały opisanych wyżej dokumentów, na których widnieją podpisy powoda (k. 226).

Z przepisu art. 253 zd. 1 k.p.c. wynika, że ciężar dowodu twierdzeń zaprzeczających prawdziwości dokumentu prywatnego, który pochodzi od strony zaprzeczającej, spoczywa na stronie zaprzeczającej.

Ostatecznie powód nie kwestionował podpisania przez siebie wskazanych wyżej „Deklaracji”. Twierdził jedynie, że dokumenty te nie zostały przez niego podpisane przy zawieraniu umów pożyczek.

W treści obu deklaracji zamieszczony został zapis następującej treści:

„Jednocześnie wyznaczam Bank jako uprawnionego do odbioru świadczeń wynikających z tytułu umowy. Składam dyspozycję, aby wszelkie świadczenia wypłacone Bankowi zostały przeznaczone na spłatę zadłużenia z tytułu umowy kredytowej (Kredyt Gotówkowy). Upoważniam Bank do przechowywania treści powyższego oświadczenia oraz do przekazania jej Ubezpieczycielowi oraz osobom zgłaszającym roszczenie w przypadku, gdy będzie to uzasadnione postępowaniem w sprawie rozpatrzenia roszczenia”.

Wskazane wyżej „Deklaracje” zostały również podpisane przez pracowników Banku – odpowiednio przez M. M. (2) i J. P..

Ze wskazanych wyżej dokumentów jednoznacznie wynika, że strony umów pożyczek, a zarazem ubezpieczający i ubezpieczony w stosunku ubezpieczenia, umówiły się, iż uprawnionym do otrzymania świadczenia ubezpieczeniowego jest wyłącznie Bank udzielający powodowi każdej z pożyczek. Uzgodnienie tej treści zgodne jest z celem zawarcia przez D. P. umów ubezpieczenia, którym miało być „zabezpieczenie spłaty udzielonego Kredytu wraz z odsetkami oraz innych roszczeń Kredytodawcy wynikających z (...) Umowy, a w tym wszelkich kosztów z jej wykonaniem związanych” (§ 7 ust. 1 każdej z umów pożyczki).

Bank udzielający pożyczek był niewątpliwie zainteresowany tym, aby ewentualne świadczenie ubezpieczeniowe wynikające z umowy stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu przekazane zostało bezpośrednio bankowi, nie zaś pożyczkobiorcy. Uprawnienie do otrzymania świadczenia, wynikające z umów ubezpieczenia, które miały stanowić zabezpieczenie spłaty zaciągniętych przez powoda pożyczek, powód przeniósł na Bank udzielający tych pożyczek. Do dochodzenia spełnienia świadczeń ubezpieczeniowych na swoją rzecz legitymowany był zatem Bank, przy założeniu, że roszczenia o spełnienie tych świadczeń rzeczywiście powstały.

Przy założeniu, że z zakresu ubezpieczenia wynikającego z każdej z dwóch umów przystąpienia do ubezpieczenia nie byłoby wyłączone zdarzenie ubezpieczeniowe polegające na utracie pracy w warunkach określonych w przepisie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b) k.p., D. P. mógłby dochodzić od ubezpieczyciela spełnienia świadczenia wynikającego z każdej z umów ubezpieczenia, jednak nie na swoją rzecz, lecz jedynie na rzecz banku, który w chwili obecnej jest następcą prawnym (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

Powód nie był zatem legitymowany do dochodzenia spełnienia świadczeń ubezpieczeniowych na swoją rzecz, nawet gdyby umowami ubezpieczenia objęte było zdarzenie, na które powód powołuje się w rozpoznawanej sprawie, a więc utrata pracy w drodze rozwiązania umowy bez wypowiedzenia na podstawie art. 53 § 1 pkt 1 lit. b) k.p.

W związku z powyższym powództwo w rozpoznawanej sprawie podlegało oddaleniu już tylko z tego względu, że powód nie był legitymowany do dochodzenia roszczenia o treści sformułowanej w pozwie, a więc zapłaty kwot pieniężnych na swoją rzecz.

Powyzsza okoliczność sprawia, że zbędne są rozważania na temat tego, czy powodowi zostały doręczone ogólne warunki ubezpieczenia przy przystąpieniu do ubezpieczenia, czy też nie.

Niezależnie jednak od powyższego należy wskazać, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że przy zawieraniu przez powoda z Bankiem umów pożyczek w dniach 15 września 2008 roku i 27 stycznia 2009 roku powód (pożyczkobiorca) podpisał deklaracje przystąpienia do ubezpieczenia i zapoznał się z ogólnymi warunkami ubezpieczenia.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy zasadnicza umowa ubezpieczenia została zawarta w dniu 20 lutego 2006 roku między (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w S., jako ubezpieczycielem, (...) Bank Spółką Akcyjną w L., jako ubezpieczającym (k. 241-242).

W § 1 tej umowy strony określiły, że zawierają umowę grupowego ubezpieczenia spłaty kredytu samochodowego lub gotówkowego na wypadek utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków i ustaliły, że ubezpieczyciel obejmie ochroną ubezpieczeniową osoby fizyczne, które po wejściu w życie tej umowy zawarły z ubezpieczającym umowę kredytu samochodowego lub gotówkowego.

Strony ustaliły, że ochrona ubezpieczeniowa udzielana jest na podstawie „Warunków ubezpieczenia spłaty kredytu dla kredytobiorców (...) Banku SA”, stanowiących załącznik numer 1 do umowy.

W § 2 umowy z dnia 20 lutego 2006 roku strony określiły, że kredytobiorca przystępuje do umowy podpisując deklarację, której wzór stanowi załącznik numer 2 do umowy, potwierdzając tym samym, że akceptuje objęcie go ochroną ubezpieczeniową według zasad określonych w warunkach ubezpieczenia, które otrzymał i z których treścią zapoznał się.

Do umowy z dnia 20 lutego 2006 roku strony dołączyły pięć załączników, w tym ogóle warunki ubezpieczenia wskazane w treści umowy oraz formularz deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia (k. 242v-248).

Umowa z dnia 20 lutego 2006 roku zmieniana była kolejnymi umowami („Aneksami”) w dniach 25 kwietnia 2008 roku i 15 września 2008 roku (k. 249-249v, 256-257).

Do umowy z dnia 25 kwietnia 2008 roku dołączone zostały zmienione załączniki numer 1, 2 i 3, w tym nowe ogólne warunki ubezpieczenia i formularz deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia (k. 250-255).

Do umowy z dnia 15 września 2008 roku dołączone zostały zmienione załączniki numer 1, 2 i 3, w tym nowe ogólne warunki ubezpieczenia i formularze deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia (k. 258-266).

Powyższe okoliczności wynikają z powołanych wyżej dokumentów, które Sąd pierwszej instancji pominął całkowicie przy dokonywaniu ustaleń faktycznych, nie wyjaśniając przyczyn takiego stanowiska.

Z powołanych wyżej ustaleń wynika, że umowa ubezpieczenia z dnia 20 lutego 2006 roku była umową na rzecz osoby trzeciej w znaczeniu określonym przez przepis art. 808 k.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 roku.

Późniejsze zmiany umowy nie oznaczały zawarcia nowych umów ubezpieczenia, a więc chociaż umowa z dnia 20 lutego 2006 roku odpowiadała cechom umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, określonym w przepisie art. 808 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 roku, to do umowy z dnia 20 lutego 2006 roku będzie miał zastosowanie przepis art. 808 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 roku (art. 5 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 82 z 2007 r., poz. 557).

Powód, zawierając umowy pożyczki w dniach 15 września 2008 roku i 27 stycznia 2009 roku, przystąpił jedynie jako ubezpieczony do ubezpieczenia wynikającego z umowy zawartej w dniu 20 lutego 2006 roku (z dokonanymi późniejszymi zmianami).

Niewiarygodne są twierdzenia powoda, że dokumentów deklaracji przystąpienia nie podpisywał przy zawarciu umów pożyczek. Powód, który jest doskonale zorientowany w kwestiach związanych z zawartymi przez siebie z Bankiem umowami, początkowo niezasadnie zaprzeczał autentyczności swojego podpisu na jednej z deklaracji, a następnie przyznał, że oba dokumenty podpisał później, jednak nie wskazał precyzyjnie momentu czasowego, wskazując jedynie ogólnie, że mogło to nastąpić przy zgłaszaniu roszczeń z umowy ubezpieczenia albo przy poprawianiu wniosku w tym zakresie. Powód niewątpliwie wykorzystał okoliczność, że dokumenty deklaracji przystąpienia nie zawierają oznaczenia dat sporządzenia tych dokumentów. Powód nie wskazał jednak przyczyn, dla których omawiane dokumenty miałyby podpisać dopiero w 2010 roku.

Zwrócić przy tym należy uwagę, że dokumenty deklaracji przystąpienia podpisane przez D. P., których odpisy i oryginały znajdują się w aktach sprawy, sporządzone zostały przy wykorzystaniu dokumentu formularza stanowiącego jeden z załączników numer 2 do umowy z dnia 15 września 2008 roku („Aneksu Nr (...)”), a więc dokumentu formularza stosowanego przez ubezpieczającego w okresie bezpośrednio poprzedzającym zawarcie umów pożyczek z Bankiem.

Wskazać również należy, że dokument zatytułowany jako „Deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków” związany z umową numer (...) z dnia 15 września 2008 roku podpisany został w imieniu Banku przez M. M. (2), a więc przez osobę, która w umieniu Banku podpisała umowę pożyczki z dnia 15 września 2008 roku.

Z kolei dokument zatytułowany jako „Deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia utraty pracy albo następstw nieszczęśliwych wypadków” związany z umową numer (...) z dnia 27 stycznia 2009 roku, podpisany został w imieniu Banku przez J. P., a więc przez osobę, która w umieniu Banku podpisała umowę pożyczki z dnia 27 stycznia 2009 roku.

Zupełnie nielogiczne jest twierdzenie powoda, że wskazane wyżej „Deklaracje” miałyby podpisywać dopiero w 2010 roku, skoro w treści umów pożyczek wskazano, że zabezpieczeniem spłaty każdej z pożyczek jest ubezpieczenie na wypadek utraty pracy, a z tytułu tego ubezpieczenia została ustalona w umowach pożyczek składka, którą powód uiszczał wraz z ratami pożyczek.

Nie jest uzasadnione odwoływanie się przez Sąd Rejonowy do zeznań świadków skoro składali zeznania odpowiednio po upływie około 7,5 roku od zawarcia kolejnych umów ubezpieczenia. Świadkowie nie pamiętali już okoliczności zawierania umów z powodem, co jest zrozumiałe biorąc pod uwagę upływ czasu i masowość zawieranych umów, a opierali się jedynie na okazanych im dokumentach, sporządzonych z ich udziałem.

Należy zatem przyjąć, że deklaracje przystąpienia do ubezpieczenia zostały podpisane przez ubezpieczonego przy zawieraniu umów pożyczek.

Skoro w dokumentach tych D. P. wskazał, że zapoznał się z treścią ogólnych warunków ubezpieczenia i są one dla niego zrozumiałe oraz oświadczył, że w pełni je akceptuje, to tym samym pozwany przedstawił wiarygodny dowód na okoliczność, że ubezpieczony nie tylko otrzymał przed przystąpieniem do umowy ubezpieczenia tekst ogólnych warunków ubezpieczenia, ale z tym dokumentem zapoznał się. W takim wypadku na stronie zaprzeczającej faktom wynikającym z przeprowadzonego dowodu spoczywa obowiązek przedstawienia kontrdowodów (art. 232 zd. 1 k.p.c.).

Zwrócić należy uwagę, że w rozpoznawanej sprawie pozew został wniesiony w dniu 8 lipca 2014 roku, a więc ma w tej sprawie zastosowanie przepis art. 207 § 6 k.p.c. w brzmieniu ustalonym przez przepis art. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233 z 2011 r., poz. 1381). Przepis ten stanowi, że sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności.

Chociaż w rozpoznawanej sprawie pozwany przedstawił część dowodów z dokumentów z opóźnieniem, to jednak uwzględnienie dowodów z tych dokumentów przez Sąd Rejonowy nie spowodowałoby żadnej zwłoki w postępowaniu, a więc dokumenty te powinny być wzięte pod uwagę przez Sąd pierwszej instancji przy dokonywaniu ustaleń faktycznych.

Niezależnie od tego, jaki tekst ogólnych warunków ubezpieczenia doręczony został powodowi przy zawarciu umów pożyczek, każde z tych warunków wyłączały odpowiedzialność ubezpieczyciela w wypadku, gdy utrata pracy nastąpiła w związku z rozwiązaniem przez pracodawcę stosunku pracy lub stosunku służbowego bez wypowiedzenia na podstawie art. 53 k.p. z uwagi na długotrwałą nieobecność w pracy przekraczającą okresy wskazane w tym przepisie.

W rozpoznawanej sprawie nie jest natomiast uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 6 k.c. Pozwany powoływał się na okoliczność doręczenia powodowi ogólnych warunków ubezpieczenia i treść tych warunków przewidującą wyłącznie odpowiedzialności ubezpieczeniowej, a więc ciężar udowodnienia faktów w tym zakresie spoczywał na pozwanym.

Jak już wyżej wyjaśniono, fakty te pozwany udowodnił w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok:

- 1) w punkcie I w ten sposób, że oddalił powództwo w całości;
- 2) w punkcie II w ten sposób, że zasądził od D. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 2417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 3) w punkcie III w ten sposób, że przejął na rachunek Skarbu Państwa niewiszczoną część opłaty od pozwu w kwocie 1062 zł.

÷

Zmiana zaskarżonego wyroku w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w punktach II i III tego wyroku jest konsekwencją zmiany wyroku w punkcie I polegającej na oddaleniu powództwa w całości.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od D. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 3262 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję.

W związku z tym, że powództwo zostało oddalone w całości, powód jest stroną przegrywającą sprawę w całości w pierwszej instancji. Powód powinien zatem zwrócić pozwanemu koszty poniesione przez pozwanego w postępowaniu przed Sądem Rejonowym. Koszty te obejmują:

a) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego – 2400 zł, ustalone według stawki minimalnej na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 – tekst jednolity ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265 – tekst jednolity),

b) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł (k. 93).

÷

W związku z tym, że powództwo zostało oddalone w całości, a powód został częściowo zwolniony od opłaty od pozwu, na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Okręgowy przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną część opłaty od pozwu w kwocie 1062 zł, ponieważ brak jest podmiotu, na który mógłby zostać włożony uiszczenia tej części opłaty na rzecz Skarbu Państwa.

*

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od D. P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 3262 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja pozwanego została uwzględniona w całości, powód jest stroną przegrywającą sprawę w całości w postępowaniu odwoławczym. Powód powinien zatem zwrócić pozwanemu koszty poniesione przez pozwanego w postępowaniu odwoławczym. Koszty te obejmują:

a) opłatę od apelacji – 1462 zł (k. 375),

b) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – 1800 zł, ustalone według stawki minimalnej na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265 – tekst jednolity).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Anna Ścioch-Kozak Dariusz Iskra Joanna Misztal-Konecka